

LIMBAJ ȘI EXPRESIVITATE ÎN OPERA POETICĂ A LUI ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ – REZUMAT

CUPRINS

INTRODUCERE	5
CAPITOLUL I.....	15
ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ ÎN CONTEXTUL LITERATURII ROMÂNE DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA.....	15
1. Evoluția poetului.....	15
2. Structura și valoarea operei.....	20
2.1. Teme și motive literare – între tradiție și modernitate	21
2.2. Etapele creației	23
2.3. Structuri intertextuale în poezia lui Ștefan Augustin Doinaș.....	31
3. Activitatea de teoretician, critic și istoric literar	50
4. Activitatea de traducător	56
5. Receptarea operelor lui Ștefan Augustin Doinaș de către critica literară	65
CAPITOLUL al II-lea.....	70
LIMBAJUL POETIC ROMÂNESC DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA	70
1. Spațiul literar postbelic	70
2. Teme și motive lirice în a doua jumătate a secolului al XX-lea	73
3. Principalele direcții din poezia română din a II-a jumătate a secolului al XX-lea	76
4. Modernizarea limbajului poetic în postmodernism	78
4.1. Nivelul fonologic.....	78
4.2. Nivelul lexical.	78
4.3. Nivelul morfologic	80
4.4. Nivelul sintactic.....	85
4.5. Sintaxa frazei.....	86
4.6. Nivelul stilistic	87
5. Oralitatea.....	91
6. Aspecte definitorii ale limbajului generațiilor din postbelic.....	92
CAPITOLUL al III-lea	100
STRUCTURI LINGVISTICE	100
1. Nivelul fonetic.	100

1.1. Sistemul vocalic	101
1.2. Sistemul consonantic.....	105
1.3. Accentul.	106
2. Nivelul lexical.....	107
3. Structura morfologică	114
3.1. Grupul nominal	114
3.2. Grupul verbal.....	135
4. Structura sintactică.....	149
4.1. Subiectul.....	149
4.2. Predicatul.....	153
4.3. Predicativul suplimentar.....	157
4.4. Atributul.	157
4.5. Apozitia	159
4.5. Complementul	161
4.6. Alte componente prepoziționale.....	164
4.7. Circumstanțialele.....	165
5. Pragmatica textului liric	169
5.1. Marcatori discursivi. Actele de vorbire	171
5.2. Verbe constatative și verbe performative.....	173
5.3. Artă dialogului.....	174
5.4. Pragmatica conectorilor.....	175
CAPITOLUL al IV-lea	186
NIVELUL STILISTIC.....	186
1. Structura figurativului	186
2. Tehnici ale imaginarului în opera poetică doinașiană.....	205
3. Oralitatea.....	220
3.1. Figuri ale oralității	220
3.2. Microsistemul elementelor deictice.	221
3.3 Nivelul frazeologic și paremic	224
4. Metrică și prozodie: rimă, ritm, strofă, vers.....	224
CONCLUZII.....	230
BIBLIOGRAFIE.....	241

VI. Bibliografie:

1. EDIȚII:

Doinaș, Șt. Aug., *Opere, I*, (ediție: Al. Ruja, coord: E. Simion), București, Fundația pentru Știință și Artă, Editura Academiei Române, 2016.

Doinaș, Șt. Aug., *Opere, II*, (ediție: Al. Ruja, coord: E. Simion), București, Fundația pentru Știință și Artă, Editura Academiei Române, 2016.

Doinaș, Șt. Aug., *Alfabet poetic*, București, Editura Minerva, 1978.

Doinaș, Șt. Aug., *Alfabet poetic, 21*, București, Editura Național, 2000 .

Doinaș, Șt. Aug., *Papirus. Caiet de exerciții, 22*, București, Editura Național, 2000.

Doinaș, Șt. Aug., *Versuri*, București, Editura Eminescu, 1972.

2. SIGLE:

DEX, *Dicționarul explicativ al limbii române*, Coteanu I., Seche, M., Seche, M., (Coordonatori), București, Editura Univers Enciclopedic, 2016.

DGLR, *Dicționarul general al limbii române*, Simion E., (Coordonator), București, Editura Academiei Române, 2004.

DSR (D-L), *Dicționarul scriitorilor români*, Zăciu, Papahagi M. et alli, București, Editura Fundației Culturale Române, 1998.

DOOM, III, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Vintilă-Rădulescu I. (Coordonator), București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2021.

GALR, Guțu-Romalo, V., (Coordonator), *Gramatica limbii române, I, Cuvântul, II, Enunțul*, București, Editura Academiei Române, 2008.

GBLR, Pană-Dindelegan, G. (Coordonator), *Gramatica de bază a limbii române*, Ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.

3. STUDII:

Alexandru, I., *Imne*, București, Editura Eminescu, 1995.

Amossy, R., *L'argumentation dans le discours* (4e édition), Paris, Editura Armand Colin, 2021.

Antonesei, L., *Căutarea căutării*, Iași, Editura Junimea, 1990.

Arghezi, T., *Versuri*, București, Editura Cartea Românească, 1985.

Aristotel, *Poetica*, București, Editura Științifică, 2000.

Avram, M. *Gramatica pentru toți*, București, Editura Humanitas, 2001.

- Austin, J. L., *Cum să faci lucruri cu vorbe*, Pitești, Editura Paralela 45, 2005.
- Bălan, Z., *Prelegeri de retorică. Persuasiune. Argumentare. Figuri retorice.*, Pitești, Editura Independența Economică, 2004.
- Bănică, G., *Limba română contemporană. Vocabularul*, Pitești, Editura Paradigme, 2005.
- Blaga, L., *Geneza metaforei și sensul culturii*, București, Editura Humanitas, 1994.
- Bodiu, A., *Direcția optzeci în poezia română*, vol.1, Pitești, Editura Paralela 45, 2000.
- Bodiu, A., *Studii pe viață și pe moarte*, (Poezie), Pitești, Editura Paralela 45, 2000.
- Boghici, C., *Sacrul și imaginarul poetic românesc din secolul al XX-lea*, Sibiu, Editura Psihomedica, 2010.
- Bordeianu, M., *Versificația românească*, Editura Junimea, Iași, 1974.
- Bulgăr, Gh., *Limba română. Sintaxă și stilistică.*, București, Editura Didactică și pedagogică, 1968.
- Burgos, J., *Imaginar și creație*, București, Editura Univers, 2003.
- Cantemir, D., *Istoria ieroglifică*, București, Editura Minerva, 1983.
- Caracostea, D., *Expresivitatea limbii române*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1942.
- Caragiu - Marioțeanu, M., Saramandu, N., *Manual de aromână*, București, Editura Academiei, 2005.
- Călinescu, M., *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitch, postmodernism*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, editura Polirom, Iași, 2005.
- Călinescu, M., *Conceptul modern de poezie. De la romantism la avangardă*, ediția a II-a, editura Paralela 45, Pitești, 2002.
- Cărtărescu, M., *Dragostea* (poeme, 1984-1987), București, Editura Humanitas, 1994.
- Cărtărescu, M., *Postmodernismul românesc*, București, Editura Humanitas, 1999.
- Cărtărescu, M., *Totul*, București, Editura Cartea Românească, 1985.
- Chagall, M., *Viața și opera. Album*, Coteanu, I., *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București.
- Chevalier, J., Gheerbrant, A., *Dicționar de simboluri, I, II, III*, București, Editura Artemis, 1994.

Chiperi, G., *Modele intertextuale în poezia română (cu aspecte didactice)*, (apărut în *Educația lingvistică și literară în contextul dezvoltării valorilor general-umane*, nr. 24-25, Chișinău, 2017 https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/68558).

Ciompec, G., *Observații asupra particulelor adverbiale în limba română*, în LR, 1980, XIX, nr. 2.

Constantinescu, S., *Dificultăți semantice (paronime și grupuri lexicale cu aspect paronimic)*, București, Editura Științifică, 1994.

Coseriu, E., *Introducere în lingvistică*, Cluj- Napoca, Editura Echinox, 1995.

Costăchescu, A., *Pragmatica lingvistică. Teorii, debateri, exemple*, Iași, Editura Institutul European, 2019.

Coșovei, T., *Lauda fluviului*, București, Editura Eminescu, 1974.

Coteanu, I., *Istoria limbii române, II*, București, Editura Socialistă România, 1969.

Coteanu, I., *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București.

Coteanu, I., Sala M., *Etimologia și limba română*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987.

Crohmălniceanu, O., Heitmann, K., *Cercul literar de la Sibiu și influența catalitică a culturii germane*, București, Editura Universală, 2000.

Crohmălniceanu, O., S., *Literatura română și expresionismul. Momente și sinteze.*, București, Editura Minerva, 1978.

Crohmălniceanu, O., S., *Pâinea noastră cea de toate zilele*, București, Editura Cartea Românească, 1981.

Damaschin, D., *Cercul literar de la Sibiu /Cluj. Glosse / Restituiri / Corespondențe*, Cluj-Napoca, Editura Ecou Transilvan, 2013.

Delațant, Dennis, (traducere, Răzdolescu, D.), *România sub regimul comunist*, București, Editura Fundația Academică Civică, 2010.

Diaconescu, I., *Infinitivul în limba română*, București, Editura științifică și enciclopedică, 1977.

Dimitrescu, F. Pamfil V. et alii, *Istoria limbii române. Fonetică, Morfosintaxă, Lexic*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.

Dima, C., *De la vorbire la elocință*, București, Editura Albatros, 1982.

- Dimov, L., *Carte de vise*, Chișinău, Editura Litera, 1997.
- Dimov, L., Țepeneag, D., *Momentul oniric*, București, Editura Cartea Românească, 1997.
- Dindelegan, G. P., *Sintaxa transformațională a grupului verbal în limba română*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1974.
- Dindelegan G., P., *Substantive masive și abstracte pluralizate în limba română veche*, apărut în revista *Diacronia*, nr. 6, 2017.
- Dinescu, M., *Proprietarul de poduri* (Stampe europene), București, Editura Cartea românească, 1978.
- Doinaș, Șt. A., *Atlas de sunete fundamentale. (Traduceri prefață și postfață de Ștefan Aug. Doinaș)*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1988.
- Doinaș, Șt-A, *Eseuri*, București, Editura Eminescu, 1996.
- Doinaș, Șt-Aug., *Lampa lui Diogene, I*, București, Editura Eminescu, 1970.
- Doinaș, Șt-A, *Lectura poeziei*, Bacău, Editura Cartea Românească, 1980.
- Doinaș, Șt-A, *Poezie și modă poetică*, București, Editura Eminescu, 1972.
- Doinaș, Șt-A, *Sinteze.Orfeu și tentația realului.*, București, Editura Eminescu, 1974.
- Dubois, J., F. Edeline, J.M. Klinkenberg, P. Minguet, F. Pire, H. Trignon, *Retorică generală. Grupul μ* , Editura Univers, București, 1974.
- Dumitrescu, S., Z., *Coordonarea prin joncțiune în limba română*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.
- Durand, G., *Arte și arhetipuri. Religia artei*, (traducere, Niculescu, A.), București, Editura Meridiane, 2003.
- Durand, G., *Structurile antropologice ale imaginarului*, București, Editura Univers, 1977.
- Diaconescu, I., *Infinitivul în limba română*, București, Editura științifică și enciclopedică, 1977.
- Fachereau, Serge, *Introducere în poezia americană modernă*, București, Editura Minerva, 1974.
- Florea, M., *Structura grupului nominal în limba română contemporană*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Fontanier, P., *Figurile limbajului* (traducere, Constantinescu, A.), București, Editura Univers, 1977.
- Frâncu, C., *Gramatica limbii române vechi (1521-1780)*, Iași, Editura Demiurg, 2009.

Funeriu, I., *Versificția românească. Perspectivă lingvistică*, Timișoara, Editura Facla, 1980.

Galopenția Eretescu, Delimitarea clasei numeralului, în *SCL*, nr. 3, 1965.

Găitănar, Șt., *Evoluția gradației adjectivale și adverbiale în limba română*, în *Diacronia*, nr.1, 2015.

Găitănar, Șt., *Gramatica critică a limbii române*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2018.

Genette, G., *Introducere în arhitext. Ficțiune și dicțiune.*, București, Editura Univers.

Gheție, I., *Fonetica în Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532-1780)*, București, Editura Academiei Române, 1997.

Gheție, I., *Baza dialectală a românei literare*, București, Editura Academiei Române, 1975.

Ghica, M., *O tăcere asurzitoare*, București, Editura Eminescu, 1985.

Goethe, J., Wolfgang von, *Poezii* (traducere, Banuș, M.), București, Editura Tineretului, 1959.

Gaur, Al., *Evoluția limbii române. Privire sintetică.*, București, Editura Științifică, 1963.

Gaur, A., *Gramatica azi*, București, Editura Academiei, 1973.

Guțu-Romalo, V., *Articolul și categoria determinării în limba română actuală*, 1967, în ELS.

Guțu-Romalo, V., *Morfologie structurală a limbii române (substantiv, adjectiv, verb)*, București, Editura Academiei, 1968.

Haneș, P., *Desvoltarea limbii literare române în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Tipografia Munca, 1904.

Hanță, Al., *Modele de analiză literară și stilistică. De la I. Budai-Deleanu la Ștefan Augustin Doinaș*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, București, Editura Albatros, 1989.

Hasdeu, B. P., *Cuvente den bătrâni (Limba română vorbită între 1550-1600)*, I, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983.

Hazy, St., *Predicativitatea: determinare contextuală analitică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1997.

Hăulică, C., *Textul ca intertextualitate. Pornind de la Borges*, București, Editura Eminescu, 1981.

- Hinoveanu, I., *Convorbiri cu...*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1974.
- Hodiș, V., *Apoziția și propoziția apozitivă*, București, Editura Științifică, 1990.
- Iancu, V., *Limbă și rostire românească, ieri și azi*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1996.
- Iaru, F., *Înnebunesc și-mi pare rău*, București, Editura Cartea Românească, 1990.
- Jordan, I., *Stilistica limbii române*, București, Editura Științifică, 1975.
- Irimia, D., *Gramatica limbii române.*, Iași, Editura Polirom, 2008.
- Ivașcu, A. G., *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie: limbaj, stil, discurs*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2020.
- Ivănescu, M., *Poezii*, București, Editura Vitruviu, 1997.
- Kebrat-Orecchioni, C., *Les actes de langage dans le discours. Théorie et fonctionnement*, Paris, Editura Armand Colin, 2016.
- Kis, E., *Încadrarea substantivelor de origine maghiară în sistemul morfologic al limbii române*, București, Editura Academiei, 1975.
- Labiș, N., *Poezii*, București, Editura Eminescu, 1989.
- Mallarmé, St., *Poésies*, Editura Booking International, Paris, 1993.
- Mancaș, M., *Dicționar de stilistică. Poetică, Retorică, Naratologie, Versificație*, București, Editura Spandugino, 2022.
- Manu, E., *Generația literară a războiului*, București, Editura Curtea Veche, 2000.
- Manolescu, N., *Istoria critică a literaturii române, 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
- Marcu, F., *Dicționar uzual de neologisme*, București, Editura Saeculum.I.O., 1996.
- Marino, A., *Opera lui Alexandru Macedonski (1921-2005)*, București, Editura pentru Literatură, 1967.
- Miclău, P., *Semiotica lingvistică*, Timișoara, Editura Facla, 1977.
- Milaș, C., *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
- Molea, V., *Delimitări ale oralității în limba română actuală*, în *Limba română*, nr.1, 2019
- Mugur, F., *Cartea regilor*, București, Editura Eminescu, 1970.
- Mușina, A., *Strada castelului 104*, București, Editura Cartea Românească, 1984.

Nasta, M., *Poetică și stilistică. Orientări moderne.*, (traducere, Alexandrescu, S., Bădescu, I.), București, Editura Univers, 1972.

Negoîtescu, I., *De la Dosoftei la Ștefan Aug. Doinaș. O antologie a poeziei române*, Ediție de Cornel Regman, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1997.

Negoîtescu, I., *Scriitori contemporani*, Pitești, Editura Paralela 45, Colecția Cercul literar de la Sibiu, Ediția a II-a, îngrijită de Dan Damaschin, 2000.

Negoîtescu, I., *Scriitori români*, Pitești, Editura Paralela 45, 2000.

Nemoianu, V., *Surâsul abundenței. Cunoaștere lirică și modele ideologice la Ștefan Aug. Doinaș*, București, Editura Fundația Culturală Secolul 21, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, 2004.

Oprea, N., *Alexandru Macedonski între romantism și simbolism*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.

Oprea, N., *Printre optzeciști. După Școala de la Târgoviște*, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2018.

Păunescu, Ad., *Liber să sufăr*, București, Editura Păunescu, 2003.

Perian, Gh., *Scriitori români postmoderni*, București, Editura didactică și pedagogică, 1996.

Petraș, I., *Teoria literaturii. Curente literare. Figuri de stil. Genuri și specii literare. Metrică și prozodie. Structura operei literare. Dicționar-antologie*, Cluj-Napoca, Editura Biblioteca Apostrof, 2002.

Philippide, A., *Vis și căutare*, București, Editura Cartea Românească, 1979.

Poantă, P., *Cercul literar de la Sibiu*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997.

Pânzaru, I., *Cercetare de estetică a oralității*, București, Editura Univers, 1989.

Pușcariu, S., *Limba română. Privire generală., I*, București, Editura Minerva, 1976.

Quintilian, *Arta oratorică* (trad. Maria Hetco), cartea a VIII-a (cap.6), București, Editura Minerva, 1974.

Reboul, Anne, Moeschler, Jacques, *Pragmatica discursului. De la interpretarea enunțului la interpretarea discursului*, Iași, Editura Institutul european, 2010.

Ruja, A., *Note, comentarii și variante în Opere, II*, București, Editura Academiei, 2016.

Rusu, G., *Structura fonologică a graiurilor dacoromâne*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

- Ruxăndoiu, L., I., *Structuri și strategii. Conversația*, București, Editura All, 1995.
- Sala, M., *Contribuții la fonetica istorică a limbii române*, București, Editura Academiei, 1970.
- Seche, L., *În jurul categoriei numeralului*, în *LR*, nr. 3, 1960.
- Simion, E., *Prefață la Opere I*, București, Editura Academiei, 2016.
- Soulis, S., *Greaca: Mitologia*, Atena, Editura Toubis, 1995.
- Soulis, S., *Greaca Mitologia, Cosmogonia – Zeii – Eroii – Războiul troian – Odiseea*, Brașov, 1995.
- Sorescu, M., *Descîntoteca, (Versuri)*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1976.
- Spiridon, M., Lefter, I. B., Crăciun Gh., *Experimentul literar românesc*, Pitești, Editura Paralela 45, 1998.
- Stan, C., *Categoria cazului*, București, Editura Universității din București, 2005.
- Stănescu, N., *Ordinea cuvintelor*, vol. I, II, București, Editura Cartea Românească, 1985.
- Stoica, Petre, *Suvenir*, București, Editura Albatros, 1986.
- Stoichițoiu-Ichim, A., *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică / Influențe / Creativitate*, București, Editura All, 2007.
- Streinu, V., *Pagini de critică literară, III*, București, Editura Minerva, 1974.
- Ștefănescu, Al., *Istoria literaturii române contemporane (1941- 2000)*, București, Editura Mașina de scris, 2005.
- Ștefănescu, A., *Conectori pragmatici*, București, Editura Universității din București, 2007.
- Todi, A., *Elemente de sintaxă românească veche*, Pitești, Editura Paralela 45, 2001.
- Todoran, R., *Contribuții de dialectologie română*, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1984.
- Todorov, Tz., *Introducere în literatura fantastică*, București, Editura Univers, 1973.
- Todorov, Tz., *Teorii ale simbolului*, București, Editura Univers, 1983.
- Țepelea G., Bulgăr Gh., *Momente din evoluția limbii române literare*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
- Țeposu, G. Radu, *Istoria întunecată și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Eminescu, București, 1993.
- Valea, L., *Generația amânată*, Cluj, Editura Univers Limes, 2002.

Varga, K., *L'objet en poésie*, în *Word, Linguistic Studies Presented to André Martinet*, New York, 1967.

Vasilicovschi, N., *Revista Română*, nr. 3 (49), Iași, 2007.

Vasiliu, E., *Preliminarii logice la semantica frazei*, București Editura Științifică și enciclopedică, 1978.

Vasiliu, L., *Despre felul cum înaintez*, București, Editura Albatros, 1983.

Vasiliu, L., *Felul omului*, București, Editura Cartea Românească, 1986.

Vișniec, M., *La noapte va ninge*, București, Editura Albatros, 1980.

Vișniec, M., *Orașul cu un singur locuitor*, București, Editura Paralela 45, 2004.

Vianu, T., *Opere. Scrieri literare, I*, București, Editura Minerva, 1971.

Vianu, T., *Problemele metaforei și alte studii de stilistică*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957.

Vrăjitoru, A., *Nominalitatea în limba română*, Iași, Editura Vasiliana '98, 1998.

Zafiu, R., *101 cuvinte argotice*, București, Editura Humanitas, 2010.

Zafiu, R., *Poezia simbolistă românească*, București, Editura Humanitas, 1996.

Zugun, P., *Unitate și varietate în evoluția limbii române literare*, Iași, Editura Junimea, 1977.

Bibliografie virtuală:

[https://www.poezie.ro/index.php/poetry/13899098/Poem_%C3%AEn_leopard%C4%83_\(fragment\)](https://www.poezie.ro/index.php/poetry/13899098/Poem_%C3%AEn_leopard%C4%83_(fragment))

https://en.wiktionary.org/wiki/otuz_bir#Turkish;

https://www.limbalatina.ro/biblioteca.php?ref=cultura_niobe;

<https://romanaliterara.com/2020/01/ofelia-si-anton/>

Rezumat

Prezentul studiu este preocupat nu doar de aspectele strict teoretice, care surprind nivelul ideatic al creației, ci și de cele practice, aplicative, acestea din urmă, sub două forme. Ele vizează în primul rând analizele pe textul lingvistic, iar în al doilea rând surprind raportul dintre text și componenta lui extralingvistică. De aceea lucrarea poate servi drept auxiliar în sociologie, în acțiunile interumane, întrucât corpusul lucrării prezintă și abordarea pragmatică a operei, unde sunt explicate fapte de limbă, aparținând domeniului natural al acesteia. Cu alte cuvinte, înțelegerea corectă a mesajului liric, prin intermediul argumentării din perspectivă pragmatică, reprezintă cheia spre înțelegerea eficientă a dialogurilor cotidiene dintre locutori, fapte ce conduc către consolidarea unei societăți mai civilizate, mai disciplinate, mai bine organizate și, în concluzie, mai prospere. Analiza pragmatică a fost cerută de anumite contexte poetice care crează o grilă semantică nespecifică discursului poetic, dar purtând caracteristicile colocvialului real și arătând încotro se îndreaptă lirismul modern.

Pentru a edifica argumentele despre consolidarea unei societăți mai civilizate sau mai disciplinate prin intermediul pragmaticii textuale, trebuie menționat faptul că în lucrare au fost surprinse aspecte ale politeții negative sau pozitive, întâlnite în sfera poetică doinașiană sau a autorilor de poezie postbelică, aspecte ce stabilesc granițe între sugestie, sfat, rugămintă, mulțumire, ordin, elemente care, înțelese în mod corect, și aplicate în practică, permit racordarea / conectarea la un sistem comun de valori.

Studiind limbajul din a doua jumătate a secolului al XX-lea, s-a putut constata faptul că eul liric deține o cuminenție a exprimării comparativ cu mulți dintre poeții contemporani cu el, care abordează un stil poetic mai licențios, lipsit de inhibiții. Însușind accentele din postbelic cu clasicitatea, Ștefan Augustin Doinaș nu rămâne un retrograd, ci se situează într-o tradiție pe linia unei modernități promițătoare, inovative.

Lucrarea inovează și prin abordarea pragmatică a textului poetic. Acordarea unei importanțe majore studiului limbajului natural, în care sunt scrise anumite texte, contribuie la o înțelegere substanțială a operei lirice, dar și a conversației cotidiene, bazate pe replici instantanee și pe improvizație, iar scopul a fost apropierea considerabilă față de limba practică, a cărei funcționalitate își așteaptă încă noi abordări.

Analiza pragmaticii discursului liric postmodern trezește interesul publicului larg către noua formulă poetică, unde, generația secolului vitezei se regăsește negreșit, întrucât, în versurile

doinașiene, ca și în versurile poeziei postbelice, se regăsesc fragmente extrase din cotidianul real. Autoidentificarea cititorului cu textul conduce la un consum mai sporit de literatură și la un grad mai înalt de cultură, dobândit în urma interesului față de actul lecturii.

Lucrarea este alcătuită din patru capitole, *Introducere, Concluzii și Bibliografie*.

Primul capitol, intitulat *Ștefan Augustin Doinaș în contextul literaturii române din a doua jumătate a secolului al XX-lea*, urmărește traseul liric al acestui poet, unde sunt prezentate aspecte de interes general, cu privire la opera lirică.

Capitolul are în vedere plasarea autorului în contextul celei de-a doua jumătăți a secolului al XX-lea, context istoric prin care se explică și contextul literar. Apariția întârziată a poemelor a fost justificată de restricțiile de publicare din perioada respectivă, iar anumiți critici au afirmat faptul că o parte dintre poemele incipiente au fost redactate și li s-au făcut adăugări și modificări, iar ținerea pasului cu cronologia și cu evoluția pe vârste literare au fost destul de dificil de urmărit. Totodată, contextul istoric explică și evoluția poeziei dinspre clasicitate spre nonconformism literar.

Evoluția activității literare, dar și predilecția pentru baladesc, au putut fi observate și prin raportarea lui Ștefan Augustin Doinaș la Cercul Literar de la Sibiu, centru cultural în care se dezvoltă considerabil ca poet. Sigur că predilecția pentru acest tip de poem se află și în lirica romantică germană, pe care el a tradus-o, așa cum s-a putut constata din cercetare.

Studiul evoluției lirice a fost realizat în etape, variind între trei și patru (etape), de la un critic la altul, context din care a reieșit faptul că ținerea pasului cu cronologia a fost destul de dificilă pentru istoricii literaturii, care au observat întârzieri, în ceea ce privește faza debutului editorial al poetului. Totodată, o problemă majoră în stabilirea exactă a apariției unor volume a fost creată de redactările și modificările, realizate de către Ștefan Augustin Doinaș, poetul însuși fiind un spirit perfecționist.

În altă ordine de idei, urmărirea/ordonarea pe faze lirice vine în facilitarea cercetării cronologice a operei de către publicul larg, mult prea grăbit de secolul vitezei, fiind o colectare a perspectivelor mai multor critici și istorici ai literaturii despre creația lirică doinașiană. De asemenea, au fost expuse principalele teme și motive tradiționale, dar și teme și motive care fac tranziția către modernitate, elemente ce conturează linia fină către noile preocupări ale generației. Din cercetarea poemelor s-a putut observa faptul că tema familiei este slab abordată, precum și evocarea motivului satului natal, privit ca matrice, ca spațiu central cu o topografie mitizată,

fiind retrospective ale unor factori ce au influențat viața poetului, amintindu-i cu nostalgie de perioada copilăriei. Sunt frecvente teme și motive literare precum: metamorfoza; moartea autorului; *regressus ad uterum*; atitudinea nihilistă față de societatea modernă; cultul pietrelor prețioase; *fortuna labilis* etc. .

Pe linie filozofică, autorul *Alfabetului poetic* a fost asimilat lui Goethe de către Alex Ștefănescu, dar și de alții; lui Virgil Teodorescu și Leonid Dimov de către Emil Manu, Virgil Nemoianu sau de autorii din DGLR, prin tendința spre suprarrealism, vizionarism și onirism. Crohmălniceanu și Heitmann îl înscriu pe Ștefan Augustin Doinaș în descendența marilor poeți germani.

De-a lungul vremii, poezia de tinerețe a lui Ștefan Augustin Doinaș a mai fost comparată cu cea a lui Lucian Blaga, Ion Barbu sau Tudor Arghezi, prin accentele interbelice (Virgil Nemoianu). Eugen Simion îl apropie pe Ștefan Augustin Doinaș de Arghezi în ciclul *Psalmi*, prin ideea religiozității, dar având o altă stare de spirit, observă criticul, dar și de Eminescu și Blaga, prin apropierea de religie prin metafizica poeziei. Din palmares nu lipsește nici similitudinea poetului arădean cu poeții universali, precum Goethe, Schiller, Coșbuc, filtrat prin Philippide și Blaga, Ion Barbu, Dimov, Shakespeare, Pillat și Paul Valéry, după cum observase Nicolae Manolescu.

Din studiul realizat s-a observat faptul că opiniile criticilor despre stilul și modelul-Ștefan Augustin Doinaș sunt diversificate într-o oarecare măsură, dar îl plasează, după cum s-a putut vedea, în descendența marilor poeți români și universali.

Lucrarea inovează și prin conținutul subcapitolului *Structuri intertextuale în poezia lui Ștefan Augustin Doinaș*, fiind un punct nodal între opera sa și fragmente extrase din texte străine și inserate în textele poetice, prin elemente exprimate aluziv la secvențe lirice sau culturale străine. Structurile intertextuale sunt elemente de ordin cultural, aflate în culisele textului, elemente ce ar trebui cercetate în prealabil, pentru o versiune îmbunătățită a lecturii și, îndeosebi, pentru ca textul să devină comprehensibil. Subcapitolul are rolul de a-l pregăti pe receptor cu privire la fragmentele străine prezente în poeme, ele servesc drept note explicative ale textului.

Explicarea rolului intertextualității, precum și a structurilor intertextuale, reprezintă modalitatea de împiedicare a debranșărilor aduse de fenomenul de reciclare și punerea în acord a ideilor în raport de conlucrare. De asemenea, fenomenul intertextualității valorifică într-un mod

aparte opera poetică, demonstrând faptul că în texte predomină sațietatea culturală, prin intermediul căreia textul se insolitează în permanență.

Prezentarea activității de critică literară și de traducere îl poziționează pe autor pe o scară valorică semnificativă în context național și internațional, putându-se explica astfel bogăția culturală, stilistică și limbajul livresc sau presărat cu termeni introduși pe filieră străină, elemente prezente în texte. Inovația subcapitolului este dată de discutarea unor strategii de traducere în poezie, realizate de către Ștefan Augustin Doinaș, și de comentarea unor aspecte de critică literară.

În ceea ce privește arta teoretizării, Petru Poantă îl plasează pe Doinaș în proximitatea lui Titu Maiorescu și lui Tudor Vianu, considerându-l primul cerchist care a teoretizat în mod articulat conceptul de tragic, în eseul critic *Tragic și demonic* din volumul *Lectura poeziei*.

Ștefan Augustin Doinaș s-a dovedit un spirit critic și profesionist în arta de a face critică literară, iar în eseul despre *Poezie și modă poetică*, poetul pleda împotriva kitsch-urilor, manifestate în fenomenul literar al secolului al XX-lea, în favoarea originalității poeziei de substanță.

Anexat la primul capitol a fost subcapitolul despre receptarea operei lui Ștefan Augustin Doinaș de către critica literară. Subcapitolul servește drept recenzare a operei, privită la modul general de către critici, evaluare în urma căreia se va constata faptul că poetul a avut o cotă valorică înaltă.

Receptarea operei de către critică va conduce la concluzia că, din pluri-perspectivismul vremii, în lirismul poetului arădean ființează mai multe personalități ale literaturii, fără însă a le copia. Așadar, pe linie tradiționalistă se înscrie, prin excelență, poetul Tudor Arghezi, sau autorii ortodoksiști, cum observa Dan Damaschin, precum V. Voiculescu, Radu Gyr sau Nichifor Crainic sau poetul austriac Rainer Maria Rilke.

Al doilea capitol, intitulat *Limbajul poetic românesc din secolul al XX-lea*, reprezintă o expunere a principalelor direcții și grupări literare din secolul respectiv, în scopul prezentării unei scheme evolutive din perspectiva limbajului, pentru a se demonstra faptul că schimbarea paradigmei lirice se găsește în spiritul veacului. Sunt prezentați pe direcții și grupări literare principalii poeți reprezentativi, fiind relevată modalitatea prin care a fost influențată lirica din spațiul postbelic. Totodată, este urmărit traseul liric evolutiv de la jumătatea secolului până

aproape de intervalul douămiist. Temele și motivele prezente în textele poetice servesc drept elemente ce denotă noile preocupări din a doua jumătate a secolului al XX-lea.

Un subcapitol aparte este reprezentat de *Modernizarea limbajului poetic în postmodernism*, subcapitol tratat și analizat pe niveluri de limbă, pornind dinspre inferior către superior (fonetic, lexical, morfologic, sintactic, stilistic), pe baza unor texte-suport reprezentative. Prezentul subcapitol este esențial prin faptul că explică și demonstrează prin argumente tari modalitățile îndrăznețe de afirmare a liricii din epocă.

A fost considerată necesară explicarea și discutarea pe niveluri de limbă pentru a se înțelege faptul că dereglarea lirică se produce la toate compartimentele lingvistice, fiind așadar o analiză prealabilă, realizată în scopul observării curentului literar în care se încadrează Ștefan Augustin Doinaș.

Din punct de vedere fonetic, s-a observat multiplicarea frecventă a aceluiași sunet, sau, dimpotrivă, sincoparea sunetelor, prelungirea sau elipsa, fiind sinonime cu alarmări de ordin spiritual, precum regresul, imposibilitatea individului de a comunica cu exteriorul, spiritul profund anxios al noii societăți.

La nivel lexical, a fost trecută în revistă prezența în textele lirice a unor termeni din limbi străine sau termeni neracordați din punct de vedere semantic, anticipând limbajul curent, influențat de anglicisme, franțuzisme sau de alte strănietăți lexicale.

În ceea ce privește nivelul morfologic, se observă substantive aflate în asocieri contrastante; adjective hipertrofiate; întrebuințarea numeralului cu funcție algebrică; a pronumelui cu valoare deictică sau ponderea ridicată a verbelor din domeniul actelor de vorbire, precum verbele *dicendi*, declarative, expozitive, performative, constatative. Adverbul poate fi utilizat cu valoare normală, dar și în întrebuințări bizare, în funcție de context; interjecția reprezintă antena către universul extralingvistic, iar conectorii sunt actualizați atât ca piese dintr-un lanț frastic, cât și ca modalizatori, elemente aparținând domeniului pragmatic. S-a putut observa faptul că, în frază, rolul lor este în mod particular unul relațional, conjuncțional, iar, la nivel pragmatic, conectorii au rol în rafinarea discursului, prin prisma faptului că ei nu dețin autonomie semantică deplină, fiind supuși interpretabilității în utilizare, lingvistul / locutorul fiind nevoit să apeleze la analiza pragmatică, pentru a depista adevăratul sens al acestora.

Din punct de vedere sintactic, cuvintele își permit anumite încălcări ale normelor, unele cuvinte nefiind analizabile complet sau se înscriu chiar în formule nonanalizabile. Sunt frecvente

frazele proustiene, dar și întreruperile sintactice sau debranșările dintre propoziții sau fraze, ceea ce face ca discursul să devină illogic.

La nivel stilistic, au fost realizate ordonări speciale ale figurilor de stil, în funcție de nivelul la care acestea operează, fiind, totodată analizate și explicate.

În continuarea subcapitolului, au fost trecuți în revistă factori ai oralității, întocmindu-se un microsystem al elementelor deictice. Oralitatea limbajului și deicticele sunt elemente ce țin de abordarea pragmatică a textului, iar trecerea lor în revistă indică interferența limbii literare cu limba practică. Altfel spus, ele sunt factori ce argumentează prezența limbajului natural în poeme.

Utilitatea acestui capitol este conferită de faptul că, prin analiza contextului istoric și literar din a doua jumătate a secolului al XX-lea, s-a putut realiza o panoramă a epocii în care se încadrează și Ștefan Augustin Doinaș, obiectul principal al acestei teze. Este, așadar, un capitol corelat subiectului tezei, prin care se urmărește evoluția epocii literare din perspectivă lirică, dar și din perspectivă lingvistică, generând, pe alocuri, necesitatea de reinterpretare a acesteia.

Capitolul al III-lea, intitulat *Structuri lingvistice în poezia lui Ștefan Augustin Doinaș*, reprezintă o noutate a cercetării, tratând conținutul liric, ca și capitolul precedent privind partea de lingvistică, pe niveluri de limbă. A fost considerată importantă trasarea unor specificități, privind fiecare categorie gramaticală. Există în texte atât utilizări normale, cât și speciale ale cuvintelor. Caracterul specific este oferit în poemele cu statut postmodern, în care formula lirică se hibridează.

La nivel fonetic sunt prezente sincopări, conservări fonetice dialectale, populare sau regionale, de cele mai multe ori, în concurență cu formele literare. Poetul dorește să redea culoarea locală prin recurgerea la astfel de tehnici de ornament, dar și să-și personalizeze stilul auctorial.

Nivelul lexical înglobează elemente din toate sferele lingvistice: populară, dialectală, arhaică, modernă, livrescă, străină, generând un amalgam de asocieri lexicale, cititorul putând conchide faptul că are a face cu o revoluție a limbajului, cu o desemantizare, realizată în scopul resemantizării, al evitării unei exprimări banale.

În ceea ce privește normele ortografice, s-a putut observa, atât în textele poezilor postmoderniști, cât și în poemele cu accente postmoderne ale lui Ștefan Augustin Doinaș, scrierea cu literă minusculă a unor nume proprii sau cu literă majusculă a unor substantive

comune, aparent irelevante, în interiorul frazei, precum și absența semnelor de punctuație, constatându-se așadar faptul că aceste tendințe de eliminare a normelor reprezintă un sindrom al secolului vitezei, caracteristici rețelelor de Internet.

Nivelul morfologic se distinge prin asocieri șocante ale substantivelor; adjective contrastante, având funcție hipertrofiată; pronume cu funcție deictică frecventă; numeralul își conservă, de cele mai multe ori, statutul gramatical, dar apare și în forme simplificate sau exprimate banal sau algebric; verbe aparținând contextului extralingvistic (*dicendi*, declarative, expozitive, constatative, performative). Adverbul poate apărea și în forme speciale, substantivate; interjecția este slab reprezentată, iar funcția sa este de redare a contextului extralingvistic; conectorii conțin, pe lângă utilizări sintactice, și utilizări pragmatice, participând la rafinări speciale ale discursului liric, fiind discutate și explicate, adesea, în detaliu.

La nivel sintactic, s-a putut constata faptul că libertatea limbajului a generat o lipsă a logicii între cuvinte, ceea ce a dus la afectarea funcțiilor și la destructurarea frazei sau, dimpotrivă, la stilul *écriture*, observat și de Eugen Simion, tehnică manifestată ca o neputință de strunire a frazelor aflate în amalgam.

Pe lângă formele sintactice tradiționale, există situații cu structuri abstracte cu sens de subiect, analizate în monobloc; predicate verbale în contradicție cu subiectele, producându-se o substituție a claselor (predicate verbale exprimate prin verbe impersonale primesc subiecte; verbe unipersonale / impersonale pot participa la fenomenul conjugării; comutarea animat și -animat); attributele sunt utilizate adeseori în determinări stilistice speciale. Au fost amintite relația de incidență și propozițiile eliptice. La apozitie, datorită funcției de explicare, poetul își permite libertatea de glosare într-o manieră unică, personalizată, cu o forță a originalității pronunțate.

În ceea ce privește complementele, a fost realizată repartiția conform noii gramatici: complementului indirect îi corespunde doar cazul dativ, cele în acuzativ fiind reconsiderate de către GALR și introduse în sfera complementului prepozițional. Au fost studiate complementul direct, complementul predicativ al obiectului, complementul de agent, complementul comparativ și circumstanțialele, precizându-se, de fiecare dată, intenționalitățile stilistice ale utilizărilor acestora.

În continuare, lucrarea inovează printr-un subcapitol dedicat pragmaticii textului, explicându-se și observându-se utilitatea practică a acestuia în relațiile interumane, ipostazieri ale

lectorului modern. S-a arătat faptul că limbajul este în strânsă relație cu actele de vorbire, fiind predominante verbele utilizate în discursurile orale, dar și strategiile: arta dialogului, marcatorii discursivi, conectorii, elemente ce conduc spre o ecranizare a poeziei și spre o panoramă a cotidianului real.

Capitolul al IV-lea, intitulat *Aspecte ale imaginarului în opera poetică a lui Ștefan Augustin Doinaș*, urmărește studiul nivelului stilistic, fiind o abordare stilistică nouă, modernă, vizând principalele tipuri de tropi, denumiți de către cercetătorii Grupului μ printr-un cuvânt specializat în retorică, drept metabolă, repartizată, în funcție de nivelul la care ea operează, în metaplasme, metataxe, metasememe și metalogisme. Studiul pe grupările respective este alcătuit în virtutea examinării metabolei corespunzătoare fiecărui compartiment lingvistic, fiind o modalitate de disciplinare a granițelor dintre funcționalități (fonetice, lexicale, morfologice, sintactice, stilistice). Este de menționat faptul că granițele între metabole se pot estompa, îndeosebi în cazul metasememelor și metalogismelor, întrucât unele figuri de stil pot produce modificări atât la nivel de sens, cât și la nivel de logică.

Din analiza metabolelor s-a putut constata faptul că etapele incipiente vizau o lirică plină de podoabe, după cum observase Eugen Simion, iar în etapa după 1985, observase Ion Negoițescu în *Vânătoare cu șoim*, poezia prezintă tendința spre economie de figuri, îndeosebi a metaforelor, sintaxa cvasi-prozaică. Mai mult decât atât, din analiza stilistică realizată la capitolul al IV-lea, s-a putut observa faptul că figurile de stil sunt fie ermetizante și complexe, fie banalizate sau simplificate.

Într-un alt subcapitol, au fost analizate tehnici ale imaginarului, arătându-se modul în care ele influențează proiecția universului imaginar în mintea lectorului. Au fost relevate și explicate tehnici ale imaginarului, create de anumite proiecții ale imaginarului (mituri și legende), fiind prelungiri ale universului ficțional al operei poetice.

În ceea ce privește simbolurile, noutatea interpretării este conferită în mod special de Regimul Nocturn sau Diurn al imaginii, în baza căreia a fost realizată clasificarea.

Imaginarul este proiectat, în mod sigur, de modul în care sunt mitizate elementele decorului. Mitizarea presupune sacralizare, ridicarea deasupra profanului, dar și deasupra coordonatei spațiale sau temporale.

Subcapitolul despre oralitate este unul important, întrucât el infuzează cu dinamism multe volume de poezie. Pe lângă figurile stilistice, au fost menționate, cu exemplificări din textele-

suport, figuri ale oralității, precum și întocmirea unui microsistem al elementelor deictice prezente în texte. La oralitate au fost tratate figurile oralității (ironia, interogația retorică, invocația), onomatopeele, tehnica monologului dialogat, expresii paremice. În continuare, s-a discutat despre elemente de versificație, cu aplicații pe text.

Prin intermediul prezentei cercetări, s-a putut observa faptul că Ștefan Augustin Doinaș este predispus spre versatilitate formală: poetul infiltrează în creația literară și elemente înregistrate de perioada anilor copilăriei și adolescenței omului Doinaș.

Scoaterea de sub anonimat a unor poeți/scriitori sau revalorificarea altor poeți/scriitori despre care s-a scris, dar ar fi întotdeauna de adăugat ceva prin care le este valorificată activitatea, contribuie la patrimoniul spiritual al națiunii din care respectivii autori fac parte, reprezentând un act de fidelitate față de valorile patristice culturale.

În cazul cercetării activității poetice aparținând lui Ștefan Augustin Doinaș, s-a putut observa predispoziția eului liric față de ideile înalte, față de arta descriptivă, picturală, izvorâtă dintr-o imaginație fără puncte de repaus, inepuizabilă, având ca fundament acompaniamentul muzical al unor sunete interconectate stării pe care dorește s-o transmită.

Ștefan Augustin Doinaș a fost un poet ce a contribuit la concilierea universului prin interconectarea artelor, fiind, prin excelență, un explorator al cosmosului, aflat într-o permanentă căutare a sinelui, în scopul reinventării, propunând chiar o substituție a ego-ului său printr-un Alter Ego, asemeni unui joc de rol. Necesitatea pentru alteritate se resimte considerabil în ciclul de poeme *Alter ego*, ciclu în care subiectul semantic este exprimat abstract, ca și când lucrurile s-ar petrece independent de eul liric, fără ca el să poată interveni, deși poetul conștientizează respectivele iminențe

Faptul că poetul arădean a fost consacrat datorită creațiilor baladești denotă capacitatea de îmbinare dintre genuri: exprimarea directă și afectivă specifică genului liric, infuzată în fapte tragice conturând genul dramatic, precum și prezența unor personaje și a acțiunii desfășurate pe fire narrative, specifice genului epic. De altfel, închipuirile din balade sunt generate de atmosfera burgului sibian din vremea poetului, spațiu ancestral de coborâre în istorie pe care poetul o consideră componentă cronologică sacră. Luând în calcul aceste caracteristici, Ștefan Augustin Doinaș continuă pe aceeași linie baladescă a lui Ion Barbu și a modernismului ermetic deschis de părintele său spiritual Lucian Blaga, prezentând și accente suprarrealiste și onirice, împins, în ultimele decenii de creație, spre postmodernism.

Familiarizat la acest nivel cu recuzita tradițională din lirica universală, poetul dă frâu liber creativității și o îmbogățește nu numai cu proiecții noi, ci și cu redimensionări ale felului în care inteligența afectivă transcende sensurile majore ale existențialului în propria sensibilitate.

Prezenta lucrare a parcurs mai multe faze ale cercetării, vizând: achiziționarea propriilor impresii de lectură; cunoașterea tipurilor de receptare ale criticii literare; locul lirismului doinașian în intertextualitatea poetică universală; raportul dintre lumea imaginată prin limbaj și contextul extralingvistic, ca o pragmatică a textului literar; analiza lingvistică, de la încadrarea enunțului în normele limbii literare, până la rolul lui în universul imaginar; tehnicile de construcție a metabilelor și a diversităților prozodice. Toate acestea au motivat o edificare mai complexă a valorii estetice a discursului liric propus cititorilor de poezie de Ștefan Augustin Doinaș.